NOTABLE PERSONALITIES OF THE INTERWAR PERIOD IN BUCHAREST

Lămîița Ureche
PhD Student, „Nicolae Iorga" Institute of History, Romanian Academy

Abstract: Pamfil Șeicaru is considered the greatest journalist of the interwar period. He was a journalist, essayist, novelist, memoirist, and the editor of the newspaper "Curentul," the most combative newspaper of that time. Pamfil Șeicaru represented the beginning of investigative journalism in Romania. He never compromised on his texts and never backed down when he felt the subject was hot. In 1928, Pamfil Șeicaru founded the "Curentul" trust, rivaling Stelian Popescu's "Universul," the most influential media magnate in interwar Romania. Besides his journalistic work, Șeicaru was also an advocate of conservative and nationalist ideas, which he promoted through his newspaper. During the authoritarian regime of King Carol II, "Curentul" was one of the most important media instruments, supporting royal policies. Although his career was marked by controversies and political involvement, Pamfil Șeicaru remains an important figure in the history of Romanian journalism during the interwar period. His journalism was a defining element of that era and had a significant impact on shaping public opinion in interwar Romania.

Keywords: interwar, journalist, Pamfil Șeicaru, personalities, politicians.

Pamfil Șeicaru este considerat cel mai mare gazetar din perioada interbelică. A fost jurnalist, eseist, prozator, memorialist, director al ziarului „Curentul", cel mai combativ ziar din perioada interbelică. Pamfil Șeicaru a reprezentat începutul presei de investigație în România. Pamfil Șeicaru s-a născut la 18 aprilie 1894 în comuna Berceni din județul Buzău și provine dintr-o familie modestă, tatăl funcționar la CFR iar mama casnică. Studiile primare și liceale și le face la Buzău, Tecuci și Bârlad. Debutează ca gazetar în 1914. Își începe cursurile universitare la Iași dar le întrerupe din cauza intrării României în Primul Război Mondial. În 1916, la 22 de ani, este sublocotenent în regimentul 17 infanterie Mehedinți și participă la luptele din zona Orșova, la bătălia de la Alion. În apropiere lui cade un obuz și este îngropat în pământ alături de un camarad, militarii aflați în apropiere reușind să-i salveze. Promite că atunci când va avea bani va construi o mânăstire în locul unde a fost salvat de la moarte. În 1917 luptă la Mărășești și este răsplătit de Regele Ferdinand cu Ordinul Militar de Război „Mihai Viteazul". [1]

După război își termină studiile la Universitatea din București și obține licența în Drept. În 1918 publică în ziarele „Chemarea" și „Gândirea" și ste director al ziarului Bucovina din Cernăuți. În 1919 înființează împreună cu scriitorul Cezar Petrescu revista literară "Hiena" în care apăreau foiletoane truculente și pamflete. A făcut parte din noua generație de scriitori, intelectuali și publiciști apărută la sfârșitul Primului Război Mondial care se manifestau în presa vremii. Dintre acești tineri care ilustrau de fapt jurnalismul cultural au ajuns proprietari de ziare: Nae Ionescu, Pamfil Șeicaru și Nichifor Crainic. În 1928 Pamfil Şeicaru înființează trustul "Curentul" rivalizând cu "Universul" lui Stelian Popescu, cel mai influent magnat de presă din România Interbelică. [2]

Va semna în ziarul "Curentul" zilnic, până în 1944, un editorial amplu pe trei coloane, pe prima pagină. Ziarul „Curentul" în 1940 avea cea mai performantă tipografie din Europa.

[1] George Stanca, *Șantajul și etajul*, București, Editura Adevărul, 2012.
[2]Dan Ciachir, *În lumea presei interbelice*, București, Editura Lumea Credinței, București, 2019, pag.14-17.

„În 1944 când au venit rușii au mutat-o în trei zile direct la Moscova. Tot Pamfil Șeicaru, cu banii câștigați de pe urma ziarului a construit în totalitate clădirea Ministerului de Interne”.[3]

Sediul ziarului era intr-o clădire de pe strada Doamnei numarul 1. Spre sfârşitul anilor 1930 ziarul “Curentul”, respectiv trustul “Curentul” își mută sediul în palatul cu şase etaje, cu tipografie proprie de pe strada Domniţa Anastasia. O clădire impunatoare, despre care există şi legenda “Şantajul şi etajul”. Se spunea că, într-una din zile, când urca împreună cu Nicolae Iorga cu liftul în clădirea trustului „Curentul” și în timp ce-i arăta acestuia câte etaje a mai construit, Iorga a fi formulat în cabina liftului redacţiei memorabila expresie cu subânţeles: “Şantajul şi etajul; etajul şi şantajul”, vrând să spună că de fiecare dată când Pamfil Șeicaru mai șantaja vreun politician sau un om de afaceri, cu banii luați mai construia un etaj la clădirea redacției. Această legendă este infirmată chiar de către Pamfil Șeicaru care îi povestește lui René Al. de Flers: „ Omul care mi-a scos aceste vorbe este Nichifor Crainic. Nu mă înghițea, nu mă agrea, mă ura. Îndată ce m-am apucat să fac această construcție venea noaptea și scria pe panourile care împrejmuiau șantierul „șantajul și etajul”. Dar îl iert, pentru că nu pot acum să-l atac, eu acum trăiesc în libertate și Nechifor Crainic trăiește în exil.”[4]

În 1930 era deja un om bogat și influent. A ridicat Mănăstirea “Sfânta Ana” la Orșova, așa cum a promis, finalizată în 1936, iar la Mărășești a ridicat monumentul „Victoriei” aflat la Tișița, la răscruce de drumuri, pe E85.

Fig.1 Monumentul „Victoriei” de la Tișița

Sursa: https://sanuuitam.blogspot.com/2016_11_22_archive.html

„Omul cu o mie de fețe”, „șacalul”, „șantajul și etajul”, ziaristul Pamfil Şeicaru era la zi cu toate noutăţile. Deținea numeroase reviste şi cărţi străine, asculta RADOR iar în timpul războiului înființează un serviciu de ascultare a posturilor de radio străine. Avea o viziune politică realistă. Între 1928 - 1933 este deputat în parlamentul României deși nu credea în Parlament, fiind un admirator al Regelui Carol al II-lea. La 10 august 1944 pleacă din țară trimis de Mihai Antonescu în Spania pentru a tatona terenul pe plan diplomatic în vederea ieşirii României din conflagraţie, precum şi pentru a asigura, în condiţiile iminentei ocupări militare a ţării de către sovietici, propaganda în favoarea intereselor naţionale. S-a stabilit iniţial la Madrid, împreună cu soţia sa, colaborând la cotidianul „El Alcazar” şi fondând publicaţia „Liberty and Justice”, în care s-a străduit să combată tratamentul ingrat rezervat României.

[3]George Stanca, *Secretele lui Pamfil Şeicaru*, https://www.youtube.com/watch?v=M4MJM6bAMrM.
[4]Al.de Flers, *Europa liberă şi exilul românrsc. O istoria încă nescrisă*, Criterion Publishing, 2004.

În 1945 este judecat în procesul ziariștilor „criminali de război vinovați de dezastrul țării” și condamnat la pedeapsa capitală şi degradare civică pe timp de 10 ani, urmând a executa pedeapsa cea mai gravă”. De altfel a fost singurul ziarist român condamnat la moarte în contumacie.[5]

Sentința nu a putut fi dusă la îndeplinire, condamnatul fiind deja în exil.

Fig.2. Ziarele vremii. Procesul lotului ziariștilor fasciști

Sursa: https://www.agorapress.ro/cum-ii-santaja-pe-politicieni-pamfil-seicaru-si-cum-a-ajuns-sa-fie-condamnat-la-moarte-detalii-incredibile-dintr-o-poveste-putin-stiuta/

Proprietatea sa de la Ciorogârla, pe care a primit-o în calitate de purtător al ordinului „Mihai Viteazul”, a fost pusă temporar la dispoziţia lui Mihail Sadoveanu (până în 1949), iar clădirea ziarului „Curentul” a fost iniţial preluată de trupele sovietice, care au editat aici „Buletinul Armatei Roşii” şi transformată ulterior în sediu al Securităţii din RPR.

La 23 august 1944 în palatul din Domniţa Anastasia și-a instalat redacţia ziarul ţărănist “Dreptatea” condus de N.Carandino. Mai târziu, la etajul 5 şi-a instalat redacţia ziarul „Scânteia” al Partidului Comunist împreună cu activiştii comunişti Miron Constantinescu şi Silviu Brucan. La începutul anului 1950 clădirea construită de Pamfil Şeicaru devenea sediul central al Securităţii.

Conform amintirilor lui René Al. de Flers, Pamfil Şeicaru ar fi ajuns în Spania încă din vara anului 1944, ajutat de comandantul armatei germane. De la Viena acesta i-ar fi pus la dispoziţie un avion. Șeicaru îi povestește lui René: „Când Niculescu Buzeşti a fost informat de Mihai Antonescu de plecarea mea şi de misiunea pe care o aveam, a informat legaţia germană că eu nu plec la Madrid ci la Lisabona pentru a semna armistiţiul. O totală confuzie la legaţia germană şi după ce s-a comunicat la Berlin s-a decis să nu mi se dea viză de intrare în Germania, urmând ca la Viena să mi se dea viza de tranzit. Eram blocat, neputând să merg spre a realiza ceea ce s-a decis de Mareşalul Ion Antonescu. Am rămas în Germania până în februarie 1945 când am izbutit să plec cu un avion care zbura deasupra Alpilor la 6000 de metri şi cobora deasupra Mediteranei la 20 de metri spre a nu fi atacat de avioanele de vânătoare anglo-americane. Sunt deci un emigrant fără voie”. [6]

Din 1945 se stabileşte în Spania, la Palma de Mallorca (până în 1953) şi apoi la Madrid (unde rămâne până în 1974). În 1959 publică volumul „Istoria partidelor politice în România”. Între 1978 - 1980 ziarul „Curentul” reapare la München, Germania.

[5] Ioan Opriș, *Procesul ziariştilor ”naţionalişti” (22 mai-4 iunie 1945)*, București, Editura Albatros, 1999.
[6] Al.de Flers, *Europa liberă şi exilul românrsc. O istoria încă nescrisă*, Criterion Publishing, 2004.

Potrivit dosarului de la CNSAS, „PAMFIL ŞEICARU – fugar român în Spania”, Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia Generală de Informaţii, Direcţia „C” prin Lt. Maj. Afin Adrian decide redeschiderea dosarului individual privind pe PAMFIL ŞEICARU, numele conspirativ „VLAD”.[7] Pamfil Şeicaru este pus imediat sub lupa securităţii, iar o notă din 20 septembrie 1963 îl găseşte în plină energie creatoare. „L-am găsit extrem de îmbătrânit şi complet albit la vârsta de 69 de ani. Totuşi însă de o energie şi o putere de muncă formidabilă. A terminat volumul I din „*Istoria Partidelor”*, apărut deja în librărie, şi corectează în prezent volumul II, în curs de imprimare. Prepară o anexă la aceste volume, intitulată „*N. TITULESCU”* şi în acelaşi timp scrie o viaţă romanţată a lui *„Carol şi Lupeasca*”.

În afară de aceste lucrări scrie săptămânal trei comentarii pentru radio Madrid (secţia românească) şi alte trei comentarii săptămânale pentru postul de radio al Falangei. De asemenea, contribuie regulat la ziarele „El Spaniol” şi „Arriba” (pe care le publică Min. Propagandei Spaniole) şi alte ziare şi reviste provinciale, plus la fiţuica lui C.ARSENE, „Curierul Românesc” din Paris. În volumul II al *„Istoriei Partidelor”* se referă favorabil la greva de la atelierele Griviţa din 1933. Cu toate acestea situaţia lui financiară este foarte proastă. Trăieşte într-un mic apartament mobilat, la periferia Madridului, pentru care plăteşte 3000 de pesetas lunar: Calle Alonso Cano 31, Madrid 3, tel:2 34 21 73. În prezent P. SEICARU, este obsedat de romanul *„Carol și Lupeasca*” (intitulat „*Vulpea Roşcată”*), să fie tradus în mai multe limbi străine şi ediţiile ce ar urma să fie publicate în Anglia şi America și îl vor face milionar!

P. ŞEICARU nu fumează, nu bea excesiv şi nici nu este stăpânit de alte vicii ce i s-au atribuit în tinereţe, în special aventuri amoroase etc. Scrie neobosit, ziua şi noaptea, iar singurul repaus ce-şi permite este cursa pe jos la Ministerul Propagandei şi Radio Madrid unde, personal, înmânează manuscrisele săptămânale”. “Subsemnatul este de părere că PAMFIL ŞEICARU, a atins în exil un grad de mizerie şi dezamăgire care este foarte propice unei încrederi, discrete, oficiale, de luare de contact cu el prin intermediul unei alte persoane decât subsemnatul, ce bineînţeles nu se poate expune, fără riscuri de pericol, unei asemenea experienţe de apropiere personală.

Fig.3. Pamfil Şeicaru, *Vulpea roşcată* - roman, Editura Jurnalul Literar, Bucureşti, 1996

Sursa: https://www.okazii.ro/pamfil-seicaru-vulpea-roscata-a249879454

[7] Dosar nr.66/SIE, Arhiva CNSAS

Dacă mânuit în mod inteligent, P. ŞEICARU ar putea fi întrebuinţat indirect, cu machiavelică iscusinţă, în dărâmarea completă a actualului exil politic din exil şi ar putea deveni o sursă extrem de utilă în ce priveşte activitatea legionară deoarece, incontestabil, el este în termeni de prietenie foarte intimă cu HORIA SIMA, şi tot anturajul acestuia din Madrid, Paris şi chiar Germania". Pentru a-şi reface „averea pierdută" ŞEICARU, contează pe posibilităţile problematice că „afacerea comercială de investiţii de capital anglo-francez în Spania se va realiza cu succes şi că romanul *„Carol-Lupeasca*" va avea un mare succes de librăriile în Anglia şi America, în special unde această aventură notorie s-a bucurat în trecut de multă atenţiune din partea presei anglo-americană. Am citit şi am în posesia mea primele 150 pagini ale acestui roman pe care ŞEICARU doreşte să-l traduc eu în englezeşte în vederea găsirii unei case de editură engleză dispusă să-l publice. După ce am citit această introducere, a unui roman intenţionat să aibă 750-800 pagini în total, i-am spus onest lui ŞEICARU, că sub forma actuală nimeni în Anglia sau America nu va îndrăzni să-l publice deoarece atâta timp cât LUPEASCA este încă în viaţă o asemenea „viaţă romanţată" a ei nu poate fi publicată fără riscuri sigure de proces de defăimare de caracter etc. şi a căror despăgubiri se pot ridica la enorme sume în lire sterline sau dolari. Romanul constituie un rechizitoriu devastator la adresa Monarhiei, afacerismului şi depravării sexuale a lui Carol şi Lupeasca şi condamnă sever partidele politice şi pe Maniu în special. Din punct de vedere propaganda anti-monarhică, anti-dinastică, anti-afacerism şi corupţie a partidelor de tristă memorie istorică, romanul lui P. ŞEICARU, este o "mană cereasca" în favoarea regimului actual care a debarasat pentru totdeauna ţara şi poporul românesc de asemenea pacoste şi blestem, iar P. ŞEICARU este perfect conştient de aceasta şi contează pe posibilitatea că romanul lui ar putea fi publicat în ţară, sub forma actuală şi fără riscurile ce le întâmpină casele de editură străine referitoare la un eventual proces de despăgubiri din partea D-nei Lupescu… Se pare, afirmă ŞEICARU, că prinţul Niculaie i-a cerut să nu publice romanul, şi că el în schimb se face tare să obţină de la URDĂREANU şi Lupeasca o sumă de 100.000 pesetas dacă ŞEICARU renunţă la publicarea acestui roman". „În prezent tot rezonul de existenţă a lui ŞEICARU este motivat numai de ideea de reuşită a acestui roman senzaţional pornografic. Cele 150 pagini în posesia subsemnatului, pentru traducere în englezeşte, se referă la copilăria d-nei Lupescu, la Sulina, unde tatăl ei avea o farmacie şi la viaţa ei de la Iaşi în 1916-1918, când era căsătorită cu Lt. Tempeanu şi funcţiona ca soră de caritate la un spital francez şi a avut diferite relaţii sexuale cu un dr. francez şi un general rus, inclusiv afacerile veroase pe piaţa neagră de la Iaşi a tatălui ei, etc".[8]

În 1966 Pamfil Şeicaru este graţiat de Nicolae Ceauşescu printr-un Decret ascuns. Profesorul Univ. Dr. Gheorghe Buzatu a descoperit în arhivele fostului C.C al P.C.R. Decretul 977/ 1966 privind graţierea lui Pamfil Şeicaru. (6). Cornel Onescu, Ministru de Interne în 1966, oferea argumnete juridice în temeiul cărora se anula decizia aşa-zisului Tribunal al Poporului din 1945 în „procesul ziariştilor". [9]

Cu acordul securităţii şi a lui Nicolae Ceauşsescu., Pamfil Şeicaru vizitează pentru ultima dată România la 20 august 1977. " Eu i-am aşteptat la Otopeni având atârnat de gât un ecuson care îmi permitea acces liber în tot aeroportul. L-am trecut prin vamă şi frontieră, aplicându-i-se viza pe o foaie volantă, procedeu care se practica în acel timp în asemenea cazuri. L-am condus şi l-am cazat la Hotelul Minerva de pe B-dul Lascăr Catargiu, pe atunci Ana Ipătescu. Acolo a urmărit festivităţile organizate de 23 August, în Piaţa Aviatorilor, după ce declinase cu înţelepciune oferta noastră, neinspirată şi riscantă, de a privi manifestaţia respectivă din tribună, unde, datorită fizionomiei sale

[8]Dosar nr. 66/SIE, Arhiva CNSAS,https://historia.ro/sectiune/general/exclusiv-venit-tara-in-secret-pamfil-seicaru- 582224.html.

[9] Buzatu Gheorghe, Nicolae Ceauşescu – biografii paralele, stenograme, agende, cuvântări secrete, dosare indedite, procesul şi execuţia, Colecţia Opera Omnia, 2011

inconfundabile, ar fi putut fi recunoscut. Ceauşescu nu l-a primit în audienţă, dar l-a însărcinat pe generalul Nicolae Doicaru să stea de vorbă cu el. Acest lucru s-a întâmplat într-o locaţie ferită de ochi indiscreţi".[10]

Personalitate marcantă a vremii sale a fost inspiraţie şi a devenit personaj literar pentru scriitorii vremii: Liviu Rebreanu ("Gorila"), Mihail Sebastian ("Ultima oră"), Cezar Petrescu ("Întunecare"), Marin Preda ("Delirul").

Pamfil Șeicaru moare trei ani mai în 1980, nu înainte de a publica „Adevăruri care trebuie amintite". În 1991 este adus în țară și înhumat la cimitirul „Sf. Vineri" din Capitală alături de părinţii săi. În 2005 este reânhumat pentru totdeauna la Mănăstirea „Sfânta Ana", ctitorită chiar de el.

BIBLIOGRAPHY

1. George Stanca, *Șantajul și etajul*, București, Editura Adevărul, 2012.
2. Dan Ciachir, *În lumea presei interbelice*, București, Editura Lumea Credinței, București, 2019, pag.14-17.
3. George Stanca, *Secretele lui Pamfil Şeicaru*,
4. Al.de Flers, *Europa liberă şi exilul românrsc. O istoria încă nescrisă*, Criterion Publishing, 2004.
5. Ioan Opriș, *Procesul ziariştilor "naţionalişti" (22 mai-4 iunie 1945)*, București, Editura Albatros, 1999.
6. Al.de Flers, *Europa liberă şi exilul românrsc. O istoria încă nescrisă*, Criterion Publishing, 2004.
7. Dosar nr.66/SIE, Arhiva CNSAS
8. Buzatu Gheorghe, Nicolae Ceauşescu – biografii paralele, stenograme, agende, cuvântări secrete, dosare indedite, procesul şi execuţia, Colecţia Opera Omnia, 2011
9. Mărturia ofiţerului Nicolae Sporiş, www-art-emis.ro
10. https://www.youtube.com/watch?v=M4MJM6bAMrM.
11. https://sanuuitam.blogspot.com/2016_11_22_archive.html
12. https://www.agorapress.ro/cum-ii-santaja-pe-politicieni-pamfil-seicaru-si-cum-a-ajuns-sa-fie-condamnat-la-moarte-detalii-incredibile-dintr-o-poveste-putin-stiuta/
13. https://www.okazii.ro/pamfil-seicaru-vulpea-roscata-a249879454
14. https://historia.ro/sectiune/general/exclusiv-venit-tara-in-secret-pamfil-seicaru-582224.html
15. https://www.art-emis.ro/istorie/pamfil-seicaru-un-condei-de-geniu-strivit-intre-23-august-1944-si-23-august-1977-2

[10] Mărturia ofiţerului Nicolae Sporiș, https://www.art-emis.ro/istorie/pamfil-seicaru-un-condei-de-geniu-strivit-intre-23-august-1944-si-23-august-1977-2